

GENÇLİK VE SPOR BAYRAMINDA DUMANSIZ HAVA SAHASI***

*Celal KARLIKAYA**
*Nurcan ÖZKAN***

ÖZET

2008 yılında dünyada sigaraya bağlı hastalıklardan yaklaşık 5,4 milyon kişi, ülkemizde ise 100.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu ölümlerin 2030 yılına kadar her yıl dünyada 8 milyon kişiyi aşacağı tahmin edilmektedir. Sigarayla mücadelenin en önemli başlıklarından birisi de gençleri sigaradan uzak tutmak ve sigaraya başlamamalarını sağlamaktır. Halkın sağlık eğitimi birçok sağlık sorununda olduğu gibi sigara sorununda da gerekli yöntemlerden birisidir. Spor ise, özellikle çocuk ve gençlerin bedensel, zihinsel gelişimi ve sağlığın idamesi için en yararlı etkinliktir. Atatürk'ü anma ve 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın kavram ve etkinlik açısından özellikle gençliğe yönelik sigara karşıtı ve spora yöneltici bir sağlık eğitimi fırsatı olduğu düşünülerek eğitim fakültesi öğrencilerince, 19 Mayıs Geçit Töreni etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliğin fikir, hazırlık, eylem ve sonrasında halkın sağlık eğitimine katkısı değerlendirilmiştir. Tütün kontrolü konusunda deneyimli bir tıp doktoru ile bir eğitim bilimci, öğrencileriyle birlikte bir kortej oluşturmuş, uygun kostüm, pankart ve dövizler taşımıştır. Yürüyüş sırasındaki halkın tepkisi gözlenmiş, öğrencilerin yazılı ödevlerinden duygu ve düşünceleri incelenmiş, yürüyüşü organize eden yöneticilerin ve etkinliğe katılan öğrencilerin duygu ve düşüncelerine başvurularak bu etkinliğin halkın eğitimine olası katkısı değerlendirilmiştir. Ayrıca yerel basında çıkan haberler izlenmiştir. Sonuç olarak bu kortejin verdiği görsel ve yazılı mesajların halk tarafından olumlu bir şekilde algılandığı, coşku ile karşılandığı, etkinliği gerçekleştiren başta öğrenciler olmak üzere tüm ekibin bu etkinliği yapmaktan memnun oldukları ve halkın sağlık eğitimi yönünde katkı sağladığı saptanmıştır. Etkinlik yerel basında olumlu bir şekilde yer almış, eleştiriye rastlanmamıştır. Çok az maliyetle gerçekleştirilen bu etkinliğin tütün kontrolü için uygun ve kullanılması gereken bir yöntem olduğu kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Tütün Kontrolü, Halkın Sağlık Eğitimi, Gençlik, Sigara, Açık Hava Etkinliği, Spor.

*** 4. Sigara ve Sağlık Ulusal Kongresi, 9-12 Haziran 2010 Elazığ'da sunulmuştur.

* Prof. Dr., Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Edirne.

** Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Edirne. E-mail: nurcanozkan@hotmail.com

SMOKEFREE AIR ZONE IN THE YOUTH AND SPORTS DAY OF TURKEY**ABSTRACT**

In the year 2008, 5.4 million people died due to smoking related diseases in the World, while 100.000 people died in our country. This number probably will reach to 8 million until 2030. One of the most important tobacco control strategies is youth tobacco prevention. Public health education is one of the most effective antismoking activities. Sports is the best activity for mental and body growth for health and its conductance especially for youth. 19th May, Atatürk Commemoration and Youth and Sports Day, was supposed to be a good opportunity for youth about anti-smoking education and sports promotion. A group of the Faculty of Education students organized the 19th May parade. A medical doctor specialized in tobacco control and an education scientist with a group of students conducted a parade cortege for presenting various banners, costumes and bills. Then verbal and written information was gathered about the activity from students, organizers, local mass media and public in the stadium. The reaction of public was evaluated as positive. Students and organizers were pleased to make such activity. The activity was placed in the local press positively. We think that this activity with a little cost is very useful for public, especially youth health education against smoking.

Key Words: *Tobacco Control, Public Health Education, Youth Smoking, Outdoor Activity, Sports*

Giriş

İçerdiği 4000'den fazla toksik madde nedeniyle, akciğer başta olmak üzere birçok kanserin, kalp hastalıkları ve inmelerin en önemli sebebi olduğu bilinen tütün günümüzün başlıca halk sağlığı sorunlarından birisidir. 2008 yılında dünyada sigaraya bağlı hastalıklardan yaklaşık 5,4 milyon kişi, ülkemizde ise 100.000 kişi hayatını kaybederken, bu sayının 2030 yılına kadar her yıl dünyada 8 milyon kişiyi aşacağı tahmin edilmektedir (World Health Organization, 2008). Gelecekte dünyadaki tütüne bağlı ölümlerin %80'inin gelişmekte olan ülkelerde olacağı beklenmektedir. Mevcut eğilim bu şekilde sürerse 2030'larda her yıl 240.000 Türk vatandaşının öleceği ulusal programda öngörülmektedir (T.C.Başbakanlık, 2006). Önümüzdeki 25 yılda toplam 5 milyon Türk vatandaşını kaybedeceğimizi ve bunun bugünkü rakamlarla 1,5 trilyon dolara mal olacağını tahmin etmek mümkündür (Karlıkaya, 2008).

Bu bilgiler ışığında Türkiye'de, 2008 yılında yapılan araştırmaya göre 15+ yaştaki bireylerin %31,3'ü tütün kullanmaktadır. Bu oran erkeklerde % 47,9 iken, kadınlarda % 15,2 olarak gözlenmiştir. Kentsel kesimde, tütün ve tütün mamulü kullananların oranı % 33 iken, kırsal kesimde %27,2'dir.

Sonuç olarak ülkede yaklaşık 18 milyon kişinin hala başta sigara olmak üzere tütün kullanıcısı olduğu bildirilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu 2009). Edirne’de erişkinlerin %58’i (E: %68, K: %54) sigara içicisidir ve ülkemizde en çok sigara içilen şehirlerden birisi Edirne’dir (Karlıkaya, Deveci, ve Ekuklu 2009).

Gençler arasındaki tütün salgını önemli bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlanmaktadır ve sigarayla mücadelenin en önemli başlıklarından birisi gençleri sigaradan uzak tutmak ve sigaraya başlamalarını engellemektir. Çünkü sigarayı deneyen her iki gençten birisi sigara kullanmaya devam etmektedir. Edirne’de yapılan bir çalışmaya göre ortaokul ve lise öğrencilerinin %75’inin sigarayı denediği (erkek/kız: E/K %82/76); ilk deneme yaşının 13 ± 3.4 olduğu; %38’inin sigara içicisi olduğu; %35’inin ise sık sigara içtiği (her gün en az bir sigara) (E/K 43/25) saptanmıştır (Karlıkaya, 2002). Bilir ve arkadaşlarının ülke çapında yaptıkları bir araştırmada lise öğrencilerinde halen sigara kullanma yüzdesi %27,1 bulunmuştur (E/K 31,5/19,9). Türkiye Küresel Gençlik Tütün Araştırmasında (2003) ilköğretim 7-8. ve lise 1. sınıflarda 15957 genç ile görüşülmüştür (Ergüder, Soydal, Uğurlu, Çakır, Warren, 2003). Öğrencilerin %29,3’ü sigara kullanmayı denemiştir (kızlar %21,5 ve erkekler %34,9). Halen sigara kullanma %9,1 (kızlar %5,0 ve erkekler %11,9)’dir.

Spor özellikle çocuk ve gençlerin olmak üzere tüm bireylerin bedensel ve zihinsel gelişimi ve sağlığı için en yararlı etkinliklerden birisidir. Spor sağlığa dair bir etkinlik olarak tamamen sağlıksız bir davranış olan sigara ile bağdaşmaz. Bu nedenle sigara karşıtı mücadelede spor temasını Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 31 Mayıs Dünya Tütünsüz günlerinde 2 kez kullanmıştır. Birincisi 1996 yılında “Sigarasız Spor ve Sanat: Oyununu Sigara Olmadan Oyna” ve ikincisi 2002 yılında “Sigaradan Arınmış Spor” başlıklı kampanyalardır. Yine FIFA 2002 yılından itibaren Dünya Futbol Şampiyonalarını tamamen tütünsüzleştirmiştir. Amaç tütün dumsız bir spor kültürü yerleştirmektir.

Bir toplumda sağlığın korunması ve geliştirilmesi için mutlaka gerekli olan ve 1978’de DSÖ Alma Ata Bildirgesi’nde Temel Sağlık Hizmetlerinin (TSH) sağlanması için vazgeçilmez olarak belirtilen etkinliklerden birisi ve birincisi sağlık eğitimi çalışmalarının yapılmasıdır (Gökkoca, 2001). Tütün sorununun çözümünde de başlıca halk sağlığı yöntemlerinden birisi halkı bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitimidir. Ulusal tütün kontrol program hedefi 2010 yılına kadar Türk toplumunun % 90’ında sigara karşıtı bir tutum oluşturmaktır (T.C.Başbakanlık, 2006). Halkı bilgilendirme ve

bilinçlendirme yöntemleri yazılı (kitap, kitapçık, çıkartma, broşür, afiş, pankart, billboard vs.), görsel (TV, sinema vs), internet (web-tabanlı veya e-posta gibi), cep telefonları, radyolar, gazete ve dergiler yoluyla çok geniş bir alanda ücretli veya ücretsiz olarak yapılabilen yöntemlerdir.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nın kavram ve etkinlik açısından özellikle gençliğe yönelik sigara karşıtı ve spora yönettici sağlık eğitimi fırsatı olduğunu düşündürmüştür. Bu çalışma ile bilgimize göre bir ilk olarak, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı etkinlikleri kapsamında yapılan, sigara karşıtı geçit törenine bir kortej ile katılmak ve etkilerini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Hazırlık

2008-2009 yılı II. Eğitim ve Öğretim döneminde Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği 3. sınıf öğrencilerinden 10 öğrenci bir öğretim üyesi eşliğinde "topluma hizmet uygulamaları dersi" kapsamında içinde sigara bırakma konusu ile görevlendirildi. Bu amaçla Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Sigara Bırakma Merkezinde ilgili konuda uzman bir öğretim üyesi eşliğinde bir araya gelindi. İlk başlarda sigarayı bırakma hizmetleri konusunda halka yönelik neler yapılabilir diye düşünülerek beyin fırtınası gerçekleştirildi. Sonuçta yapılabilecek etkinlikler arasında 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramında resmigeçit törenine özel kıyafetlerle bir kortej halinde katılma konusu üzerinde durularak projeler öne sürüldü. Sonra içlerinden bazıları seçilerek onların üzerine odaklanıldı. Kabul gören projeler Azrail, sigara insan, tek bacaklı adam, pankart, afiş ve dövizler taşıyan ve üzerinde dumansız hava sahası ile ilgili çıkartmalar yapıştırmış üniversite amblemlili kıyafetler giymiş öğrencilerdi. Azrail kıyafeti için başlıklı siyah bir pelerin, yüze takılan maske ve elde taşımak üzere orak düşünüldü (Resim 1-2-3). *Sigara adam* kıyafeti için alt kısmı sarı filtre şeklinde görünen ve üstü beyaz renkli vücuda giyilen 2 adet kıyafet (Resim 1-2), tek bacaklı adam da bir bacağın kesik izlenimi yaratmak üzere kıvrılarak üzeri sigara görünümü verilen 2 tane koltuk değneği (Resim 3) kullanılmaya karar verildi. Proje konuları seçildikten sonra öğrenciler bu konuda görevlendirilerek iş bölümü yapıldı ve herkes kendi projesini hazırlatabileceği yerler ile görüşerek maliyetini ve ne kadar sürede yapılabileceğini hesapladı. Üniversitenin Sağlık Kültür ve Spor Dairesi ile maliyetin karşılanması için yazışmalar yapıldı ve dövizleri taşıyacak öğrenciler için üniversite amblemlili kıyafetler sağlandı. Korteje katılabilmek için Edirne valiliğinden katılacak öğrenci ve

idari ekibi için gerekli izinler alındı. Her hafta düzenli olarak toplanılarak yapılan çalışmalar değerlendirildi. Edirne il sağlık müdürlüğünden sigara karşıtı slogan sözler içeren dövizler temin edildi. Ayrıca gönüllü bir dernek tarafından temin edilen “Dumansız Hava Sahası Hareketini Destekliyoruz” ve “Sigarasız ve Temiz Spor” yazılı resimli pankartlar taşındı (Resim 4, 5). Bu arada gönüllü olarak çalışmada arkadaşlarına destek vermek isteyen kendi bölümlerinden 12 öğrencinin de törene katılımı sağlandı. Törende nasıl bir sıra izleneceği planlandı (Resim 5, 6).

Sonuçlar

Öğrenciler 19 Mayıs 2009’da arkadaşları ile birlikte kıyafetler, döviz ve pankartları ile tören alanına geldi. Orada görevli kişiler tarafından yerleri gösterilerek düzen içinde sıraya geçildi. Etkinliği belgelemek amacıyla sıraya girilmezden önce, sırada ve geçit sırasında çok sayıda fotoğraflar çekildi (Resim 1, 2, 3, 4, 5, 6). Bu sırada özellikle törendeki çoğunluğu daha küçük yaşlarda olan diğer öğrencilerin ekibimize ilgisi yoğundu. Geçit başladığında düzenli olarak kortej şeklinde geçit alanından yürüyüş gerçekleştirildi. Geçit esnasında izleyiciler ve basın tarafından sık sık fotoğrafları çekildi ve bu durum öğrenciler tarafından halkı etkiledikleri için büyük bir coşku yarattı.

Yazılı ve sözlü olarak alınan öğrencilerin duygu ve düşüncelerinden bazı dikkate değer notlar şu şekildedir:

- “Sigara Adam” olan bir öğrenci “kostümün dikimi sırasında prova ile bayağı uğraşmak ve tören boyunca o kostümün içinde durmak biraz sıkıcı, bunaltıcıydı ama yine de kostümlerin güzel hazırlanmış olması yürüyüşe renk kattı, dikkat çekti. Basın birçok fotoğrafımızı çekti. Yürüyüş sayesinde halkın dikkatini bu konuya çekebildik ve sesimizi daha çok kişiye duyurabildik.”
- Başka bir öğrenci: “Program öncesinde saat 8.30’da arkadaşlarla stadyumun kapısında buluştuk. Hocamızdan gerekli talimatları aldıktan sonra içeriye girdik, hazırlandık ve törendeki yerimizi aldık. İstiklal Marşı, saygı duruşu ve günün anlam ve önemi hakkında yapılan konuşmaların ardından yürüyüşe geçildi. Stadyum alanında yürüyüşümüzü gerçekleştirirken büyük ilgi topladık. Umarım mesaj yerine ulaşmıştır. Yürüyüşümüz bittikten sonra o alandan ayrıldık. Benim için güzel bir deneyimdi”.
- Diğer bir öğrenci: “Bu hafta diğer haftalara göre daha anlamlı ve önemliydi. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı günü olan bu gün, sigaranın sağlığa olan

zararları ile ilgili Edirne 25 Kasım stadyumunda yürüyüş yaptık. Stadin etrafında elimizdeki pankartlarla bir tur attık ve herkes yani seyirciler bu konuya hassasiyet gösterdiler. Stadyumda biz Trakya Üniversitesini temsil ediyorduk; bence bu gurur vericiydi. Daha sonra yürüyüşü tamamladık ve güzel bir topluma hizmet dönemi geçirdiğime inanıyorum.”

Törenen birkaç gün sonra bazı yetkililerle görüşüldüğünde etkinlikten çok memnun kaldıklarını, bu çalışmadan kendi etkinliklerinde de yararlanacaklarını ifade ettiler. Edirne basınında da bu etkinliğin resminin (Resim 7) yer almasının sevindirici olduğu ifade edildi. Eğitim fakültesi dekan yardımcısı tarafından basında çıkan resimler ve yapılan etkinliğin eğitim fakültesi web sayfasında yayınlanması istendi ve yapılan etkinlikten memnun kalındığı dile getirildi. Tören alanında etkinliklerde görevli bazı lise öğrencileri ile iletişime geçildiğinde çalışmanın en fazla ilgi çeken etkinlik olduğu ve beğeni topladığı dile getirilmiştir.

Sigara ile ilgili böyle bir açık hava etkinliği orada görevli olan öğrenciler ve töreni izlemeye gelen katılımcılar açısından oldukça olumlu bir izlenim yaratmıştır. Tören alanındaki özellikle sigaraya başlama yaşlarında olan ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinde, üniversite öğrencilerinin gerçekleştirdiği etkinlik ilgiyle karşılanmıştır. İl sağlık müdürlüğü tarafından sevindirici bir etkinlik olarak kabul edilmiştir. Ayrıca yerel gazetelerde de yer alması öğrenciler tarafından memnuniyet yaratmış ve takdir görülmek hoşlarına gitmiştir.

Yorumlar

19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Geçit Tören'inde üniversite öğrencilerince bir takım kostüm, döviz ve pankartlar ile yapılan etkinlik başta geçler olmak üzere halkın sigara karşıtı eğitiminde iyi bir fırsattır. Bu açık hava eğitim etkinliği hem izleyiciler, hem etkinlik organizatörleri hem de etkinliği gerçekleştiren öğrenci ve öğretim üyeleri tarafından memnun edici ve yararlı bulunmuştur. Yerel basın da olumlu görüşler eşliğinde etkinliği halka duyurmuştur. Ulusal bir değer ve Atatürk'ün mirası bir gün için herhangi eleştirel bir görüş olmaması da sevindiricidir.

Aslında tütün kontrolünde ana amaç insanları tütünle hiç tanıştırmamak, başlatmamak, yani birincil korumadır. Türkiye Ulusal Program Hedefi (B2.3), 2010 yılına kadar sigara içme oranını 15 yaş altı gençlerde %0'a, 15 –18 yaş arası gençlerde ise mevcut durumun en az

yarısına indirmektedir (T.C.Başbakanlık 2006). İlköğretim 7 ve 8. sınıflar ile lise 1. sınıflarda yapılan Türkiye Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS) sonuçlarına göre; öğrencilerin % 29,3'ü sigara içmeyi denemişlerdir (kızlarda % 21,5, erkeklerde % 34,9). Halen sigara içenlerin % 50,4'ü (kızlarda % 42,9, erkeklerde % 53,5) bakkaldan veya marketten sigara almaktadır. İçenlerin % 86,7'si sigara alırken yaşlarından dolayı sigara satın alma konusunda bir güçlükle karşılaşmadıklarını belirtmiştir (T.C.Başbakanlık 2006). Edirne'de çocukların %84'ünün sigara alırken hiçbir güçlük çekmediği, %19'unun tek sigara satın aldığı, %42'sinin gümrüksüz/kaçak/ucuz sigara içtiği saptanmıştır (Karlıkaya, 2002).

Halkın Eğitimi ve Bilinçlendirilmesi alanında Ulusal tütün kontrol program hedefi 2010 yılına kadar toplumun % 90'ında sigara karşıtı bir tutum oluşturmaktır (T.C.Başbakanlık, 2006). Bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri ile ilgili temel hipotez şudur: Halkın görüşleri ve sosyal normları tütün tüketiminin değersiz bir şey olduğu şeklinde değiştirilirse tütün tüketimi azalır, kaybolur. Ancak gerçek hayat genellikle bu kadar basit değildir. Belirli bir toplumda bilgilendirme etkinliklerinin etkinliği tütün salgınının evresi ile ilişkilidir. Ancak her durumda bilgi değişim için ana güç kaynağıdır. Kurallar koyma, düzenlemeler yapma, eğitim vs. için mantıklı gerekeceği ancak bilgi sağlar. Bir toplum ve bireyler tütün kullanımı hakkında kararsız, kuşkulu hale geldiğinde, zararlarını, bırakmayı daha fazla düşündüğünde bilgi ve eğitim daha önemli hale gelmektedir. Bilgiye ulaşmada ne kadar fazla kaynak bulunursa sonuçlar o kadar başarılı olacaktır. Halkı bilgilendirme ve bilinçlendirme yöntemleri yazılı (kitap, kitapçık, çıkartma, broşür, afiş, pankart, billboard vs.), görsel (TV, sinema vs), internet (web-tabanlı veya e-posta gibi), cep telefonları, radyolar, gazete ve dergiler yoluyla çok geniş bir alanda ücretli veya ücretsiz olarak yapılabilen yöntemlerdir. Bu yöntemlerde anahtar stratejiler belirlenmeli, etkileyici mesajlar en etkin iletişim kanallarından ve ortamlarından başta yüksek risk altındaki farklı kesimler olmak üzere özel hedef gruplarına ulaştırılmalıdır. Tütün şirketlerinin başlıca hedef grubu 12-16 yaş arası çocuklardır. Eğitim çalışmalarının 6-8. sınıflarda başlaması gerekliliği vurgulanmaktadır. Tüm okullarda tütün kullanılmasını engellemeye yönelik eğitim programları olmalı, tütünün yol açtığı negatif psikososyal etkiler anlatılmalı, tütün kullanmayı engelleyici beceriler kazandırılmalıdır. Tüm okullarda ihtiyaca göre bu eğitim okul-aile birlikleri, dernekler, basın tarafından desteklenmelidir (Karlıkaya, Öztuna, Solak, Özkan ve Örsel, 2006). Daha üst yaş grupları için başta sağlık, eğitim, spor olmak üzere tüm

okul programlarında tütün karşıtı davranış oluşturmaya yönelik eğitim programları olmalıdır ve ulusal programımız bu konuda Milli Eğitim, Sağlık Bakanlığı, YÖK gibi kurumlara sorumluluk yüklemiştir (T.C.Başbakanlık, 2006). Yine ulusal programımız okula gitmeyen, eğitimi yarım bırakan, çalışan, sokakta yaşayan çocuklara farklı yaklaşımlar getirmeli, hedef kitlelere verilecek mesaj ve eğitimler bu özellikler göz önüne alınarak hazırlanmalıdır (T.C.Başbakanlık, 2006).

Sigara konusunda gençlerin kendilerini daha iyi savunabilmeleri için onların kendilerine yönelik reklam ve telkinleri daha iyi ayırt edebilmeleri, istemedikleri davranışlara yönelik çağrılara “hayır” diyebilecek özgüveni kazanmaları, sosyalleşmek için sigaraya gereksinim duymayacakları sosyal becerileri kazanması ve sigaraya başlayan gençler içinde sorunun kriminalize edilmeden, psikososyal destek sistemleri ile çözülmeye çalışılması gerekmektedir. Bu sayılan çalışmaların tümü iletişim programları aracılığıyla yürütülebilir. Bu çerçeveye yakından ve bir bütün olarak bakıldığında, sağlık alanında alışlagelmiş davranış değişikliği programlarında bir felsefe değişikliği gerekliliği görülebilir.

DSÖ, sigara mücadelesinde spor temasını 1996 ve 2002 yıllarındaki 31 Mayıs Dünya Tütünsüz günlerinde iki kez kullanmıştır. Yine FIFA 2002 yılından itibaren Dünya Futbol Şampiyonalarını tamamen tütünsüzleştirmiştir. Amaç tütün dumansız bir spor kültürü yerleştirmektir. 4207 sayılı yasada da bu konuya yer verilmiş; kapalı spor tesislerinin tamamında, açık tribünlerin de en az yarısında tütün tüketimini tamamen yasaklamıştır.

Sağlıklı yaşam biçiminin yaygınlaşması için, kişilerin kendilerinin bunu benimsemelerine ve hayatlarının bir dizi alanında davranışlarını değiştirmelerine gerek duyulur. Hastalığın tedavisinde iyi yazılmış bir ilaç reçetesi ya da iyi yapılmış bir operasyon bir yere kadar işe yarayabilir. Ancak sağlıklı davranışların yaygınlaşabilmesi bu davranışları insanların kendilerince benimsemelerine bağlıdır. Bu, birçok şeye olduğu kadar, sağlık mesajlarının insanlara en rahat algılanır ve anlaşılır biçimde, onların gereksinimlerine dil ve kültürel yapılarına en uygun içerik ve yöntemlerle verilmesine bağlıdır. Çevre sağlığı, işçi sağlığı gibi alanlarda yasal düzenlemeler de çok işlev görebilmektedir. Genel toplum düzeyinde sağlık iletişimi, toplumun sağlıkla ilgili konularda duyarlılığını artırmayı ve en temel sağlık bilgilerinin yaygınlaştırılmasını hedefler. Genel topluma yönelik sağlık iletişimi çalışmaları kimi zaman bilgilendirmeye ve davranış değişikliğine yönelik olabilir. İyi planlanmış iletişim etkinlikleri ile

milyonlarca insana birden ulaşmak mümkündür.

Sağlık kavramının olumlu bir kavram olması düşüncesine dayalı olarak Ottawa Sözleşmesi “sağlık insanların öğrendiği, yaşadığı, oynadığı ve sevdiği günlük hayat ortamları içerisinde insanlar tarafından yaratılır ve yaşanır” düşüncesini ileri sürmüştür. Toplum ve organizasyonel kalkınma deneyimi dayanağına oturulmuş olan sağlığın teşvikine yönelik bu ortam yaklaşımı, insanların zamanlarının çoğunu harcadıkları yer olan organizasyonlar içinde insan sağlığını iyileştirmek amacını taşıyan birçok inisiyatifte yol açmıştır. Bunlar arasında Sağlığı Teşvik Eden Şehirler, Sağlığı Teşvik Eden Okullar ve Sağlığı Teşvik Eden Hastaneler vb sayılabilir (Karlıkaya, 2006). Bizim burada ortaya koyduğumuz etkinlik de ulusal düzeyde, milli duyguların da eşliğinde gençlik, spor ve sağlık temalarını bir araya getirmiştir.

Sonuç olarak gençlere yönelik toplumun sigara karşıtı tutum oluşturmada On Dokuz Mayıs Yürüyüşünün kullanılmasının toplum kesimlerinde olumlu bir mesaja dönüştüğü, etkili olduğu ve kullanılması gereken bir eğitim yöntemi olduğu düşüncesindeyiz.

Resim 1. 25 Kasım stadyum bahçesi

Resim 2. Stadyum bahçesinde sırada

Resim 3. Sigara yüzünden bacağı kaybetmiş insan teması.

Resim 4. Stadyumda sırada beklerken

Resim 5. Stadyumda geçit töreni

Resim 6. Stadyumda geçit töreni

Resim 7. Edirne yerel gazetesinden görüntü

Kaynakça

- Gökkoca, Z. U., ‘‘Sağlık Eğitimi Açısından Temel İlkeler’’, *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 10[10], (2001), 371-374.
- Karlıkaya, C., ‘‘Edirne’de Orta Öğretim Öğrencilerinde sigara içme Prevalansı’’, *Toraks Dergisi*, 3(1), (2002), 6-12.
- Karlıkaya, C., ‘‘Sigaradan 5 Milyon Kişi Ölecek’’, Edirne 15.12.2008, 23-6-0009, (2008).
- Karlıkaya, C., Deveci, S., ve Ekuklu, G., ‘‘Edirne’de Sigara İçme ve Bırakma Oranları’’, *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi* 23[1], (2009), 25-29.
- Karlıkaya, C., Öztuna, F., Solak, Z. A., Özkan, M., ve Örsel O., ‘‘Tütün Kontrolü’’, *Türk Toraks Dergisi*, 7[1], (2006), 51-64.
- T.C.Başbakanlık, Ulusal Tütün Kontrol Programı Başbakanlık Genelgesi, 2006/29. Resmi Gazete [26312]. 7-10-2006, Ankara, 2006.
- Türkiye İstatistik Kurumu, Küresel Yetişkin Tütün Araştırması, T C Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, 2009 April 30, [cited 9 A.D. Jun 28];73, 2008, Available from: URL:
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=4044>
- World Health Organization, 'WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2008: The MPOWER package', World Health Organization, 2008.